

تناصر قرآنی

در دیوان سعدی یوسف

کبری اسدی اقبلاغی

انتشارات دار الهدایه
تهران، ۱۳۹۸ هـ ش

سرشناسه	: اسدی اقبلاغی، کبری، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: تناص قرآنی در دیوان سعدی / یوسف / کبری اسدی اقبلاغی؛ ویراستار هدایت الله تقی زاده.
مشخصات نشر	: تهران: دارالهدایه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۲ ص.
شابک	: ۲۱۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸۰-۶۰۰-۸۹۱۹-۸-۲۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: یوسف، سعدی، ۱۹۳۴ - م. -- نقد و تفسیر
موضوع	: Yusuf, Sadi -- Criticism and interpretation
موضوع	: تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴
موضوع	: Qur'an -- Shiite hermeneutics -- ۲۰th century
موضوع	: شعر عربی -- عراق -- قرن ۲۰ م. -- تاریخ و نقد
موضوع	: Arabic poetry -- Iraq -- ۲۰th century -- History and criticism
موضوع	: شعر سیاسی عربی -- عراق -- قرن ۲۰ م. -- تاریخ و نقد
موضوع	: Political poetry, Arabic-- Iraq-- ۲۰th century -- History and criticism
موضوع	: شعر عربی -- عراق -- قرن ۲۰ م. -- ترجمه شده به فارسی
موضوع	: Arabic poetry -- Iraq -- ۲۰th century -- Translations into Persian
موضوع	: شعر عربی -- جنبه های قرآنی
موضوع	: Arabic poetry -- Qur'anic teaching
رده بندی کنگره	: ۲۷۱۸۱۲
رده بندی دیویی	: ۸۹۲/۷۱۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۱۸۴۵
یادداشت	: فهرست نویسی کامل. متن در نشانی http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.

ناشر: تهران، انتشارات دارالهدیه، ۱۹، ۰۹۱۳۳۳۰۰-۰۹۹۰۴۸۰۶۳۸۵

تناص قرآنی در دیوان سعدی / یوسف

مؤلف: کبری اسدی اقبلاغی
ویراستار: هدایت الله تقی زاده
تاریخ نشر و نوبت چاپ: ۱۳۹۸، اول
قطع و صفحه: وزیری / ۱۳۲ صفحه
شمارگان: ۵۰۰ جلد
قیمت: ۲۱۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است.

www.drtaghizadeh.7gardoons.com

drtaghizadeh2@gmail.com. drtaghizadeh@yahoo.com

سایت:

نشانی ایمیل:

ISBN: 978-600-8919-27-8

فهرست

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۷

فصل اول؛ سعدی یوسف و درون‌مایه اشعار او

سعدی یوسف.....	۱۱
رشد و پیشرفت علمی سعدی یوسف.....	۱۴
آثار سعدی یوسف.....	۱۵
روند تحول و پیشرفت شعر سعدی یوسف.....	۱۹
گرایش‌ات سعدی یوسف.....	۲۱
پراکندگی در اشعار.....	۲۳
بکارگیری واژگان بیگانه.....	۲۵
نمایش‌های هندسی.....	۲۶
جاهای خالی.....	۲۷
تناقض در اشعار سعدی یوسف.....	۲۸
پایه‌ها و منابع شعری سعدی یوسف.....	۳۰
تأثیرپذیری سعدی یوسف از سیاب.....	۳۱

۳۳	طبیعت.....
۳۵	واژگان موجود در دیوان سعدی یوسف.....
۳۸	مضامین سیاسی در دیوان سعدی یوسف.....

فصل دوم؛ بینامتنی قرآنی در دیوان سعدی یوسف

۴۵	مقدمه.....
۴۶	نمونه اشعار بینامتنی سعدی یوسف.....
۱۲۵	کتابنامه.....

www.ketab.ir

مقدمه

سعدی یوسف شاعر معاصر عراقی است که از نظر اعتقادات دینی، می‌توان گفت که او فردی مسلمان و متعهد به قرآن و پیامبر ﷺ بوده و این مسأله به خوبی در اشعارش نمایان است؛ گرچه تنبیرات عقیدتی نیز در طول زمان برای او رخ داده است. او آثار متعددی از خود بر جای نهاد که شامل دواوین شعری و آثاری در نثر می‌باشد. او همواره مسائل سیاسی در سرزمین خود را دنبال می‌کند، و از همین جاست که بسیاری از اشعارش رنگ سیاسی دارد و در ارتباط به وقایع است که در کشورش یا در جای دیگر رخ می‌دهد. عاطفه ملی وی به مرور زمان گسترش می‌یابد و علاوه بر عربستان، سایر سرزمین‌های عربی را نیز در بر می‌گیرد. او در بسیاری از مسائل با آنها همگام بوده و در قصاید بسیاری به وصف مشکلات آنها پرداخته است. او بیره، فلسطین، آفریقا، کویت، الجزایر، اسپانیا، عمان و ... نیز اشعاری سروده است.

سعدی یوسف از جمله شاعرانی است که از متون قرآنی در اشعارش بهره گرفته تا هم بر اشعار خویش رنگی از قداست بدهد و هم باعث تأثیر بیشتر اشعارش بر خواننده شود. او برای بیان اهداف مختلف؛ مانند اوضاع سیاسی عراق، شور و علاقه خویش به وطن و احساس حزن در غربت، و بیان اغراض و مقاصد خود در زمینه‌های مختلف از آیات قرآنی بهره‌می‌گیرد تا بدین وسیله، باعث تأثیر بیشتر آن بر خواننده شود؛ در نتیجه این عمل، انواع و اشکال بینامتنی قرآنی در اشعارش بوجود می‌آید که بر توجه آگاهانه شاعر به این کتاب آسمانی اشاره دارد؛ روابطی که بنابر قوانین بینامتنی، در مواردی از قبیل درون‌مایه، واژگان و ساختار نمود پیدامی‌کند.

لازم به ذکر است که استفاده او از واژگان قرآنی در دیوان وی، گاهی به برخی واژگان یا جزیی از آیه و گاهی هم به آیه ای به طور کامل منجر می شود. بین این دو متن، هر سه نوع روابط بینامتنی وجود دارد، اما بیشتر آنها از نوع نفی متوازی یا امتصاص بوده است؛ به گونه ای که جوهره متن قرآنی در اشعار سعدی یوسف تغییری نمی کند. وی به دفاع از متن غایب می پردازد و معمولاً معانی متن حاضر، موافق با متن غایب است.

سعدی یوسف از آیه های قرآنی به طور کامل استفاده نمی کند و بیشتر استفاده او از آیات قرآن، منحصر به واژگان مفرد و مرکب از مفاهیم قرآنی است؛ زیرا او در پی آن است تا با همین استفاده مختصر از واژگان مفرد و مرکب قرآنی، درون مایه شعری خود را استوار و پخته نماید و خواننده را به ژرفای معانی اشعارش که برگرفته از قرآن است، سوق دهد و در عین حال، به اشعارش قداست بخشد. او واژگان و سبک های قرآنی را برای اهدافی از قبیل: وصف اوضاع سیاسی عراق، دردها ورنج های ناشی از فقدان نزدیکان، دوری از وطن و ... می تواند تا بدین وسیله از یک طرف شعرش را با رنگی از قداست پیامیزد و از جانب دیگر تأثیر بیشتری بر خواننده داشته باشد.

در انتشار این کتاب از مصاحبت و همراهی سروران عزیزی بهره مند بوده ام؛ به ویژه مدیر محترم انتشارات "دارالهدایه" رحیمکاران، مدیق و زحمتکش آن، که به نشر این کتاب اهتمام ورزیدند که به مصداق "مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقَ، لَمْ يَشْكُرِ الْخَالِقَ" بر خود فرض می دانم از ایشان سپاسگزاری نمایم.

امید است که مقبول طبع خوانندگان محترم افتد و راهنمایی های سودمند خود بهره مند سازند.

«اللهم كما أنعمت فزد»